

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
КАФЕДРА ПСИХІАТРІЇ, ПСИХОЛОГІЇ ТА СЕКСОЛОГІЇ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор з
науково-педагогічної
роботи

доцент Ірина СОЛОНИНКО

«07» 07 2023р.

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
ВБ.1.49 «Клінічна психологія»
(вибіркова дисципліна)**

**підготовки фахівців другого (магістерського) рівня
вищої освіти
кваліфікації освітньої «Магістр стоматології»
кваліфікації професійної «Лікар-стоматолог»
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 221 «Стоматологія»**

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри психіатрії,
психології та сексології
Протокол № 9
від « 4 » травня 2023 р.
Завідувач кафедри
Професор Ростислав
БІЛОБРИВКА

Затверджено
профільною методичною комісією з
терапевтичних дисциплін
Протокол № 3
від « 4 » травня 2023 р.
Голова профільної методичної
комісії
Професор Олена РАДЧЕНКО

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Білобровка Р. І. завідувач кафедри психіатрії, психології та сексології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор;

Плевачук О.Ю. доцент кафедри психіатрії, психології та сексології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних наук

Карпінська Р. І. доцент кафедри психіатрії, психології та сексології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних наук

РЕЦЕНЗЕНТИ :

Негрнич Т. І. – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри неврології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

Ришковська Н.О. - доцент кафедри психіатрії і психотерапії ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних наук.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Клінічна психологія» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія».

Опис навчальної дисципліни (анотація).

Навчальна дисципліна „Клінічна психологія“ закладає основи вивчення студентами медичної психології, психіатрії, наркології та інших клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами; забезпечує формування умінь застосовувати знання з клінічної психології в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності; закладає основи пізнання лікарем психології хворої людини, формування здорового способу життя та профілактики порушення психічних функцій в процесі життєдіяльності та при різних захворюваннях; навчає розпізнавати власні психологічні стани, створювати безпечне та сприятливе для роботи лікаря професійне середовище, вирішувати проблемні та конфліктні ситуації в медичному середовищі, а також надавати психологічну допомогу особам у кризових психологічних станах в умовах надзвичайних ситуацій. Поточна навчальна діяльність студентів контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тестування, письмова або усна відповідь на контрольні питання, розв'язування ситуаційних задач і трактування та оцінка їх результатів, контроль практичних навичок. Підсумковий контроль знань студентів здійснюється по завершенню вивчення дисципліни заліком. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою, виставляється за багатобальною шкалою і має визначення за системою ECTS та шкалою, прийнятою в Україні.

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання семестр	Вид контролю
	Всього	Аудиторних			
		Лекцій (годин)	Практичних занять (год.)		
Назва дисципліни: Клінічна психологія <i>Змістовий розділ 1</i>	2,0кредита / 60год.	-	20	40	Зкурс (VI семестр) залік

Предметом вивчення навчальної дисципліни є психічні прояви різних розладів ,роль психіки у виникненні, перебігу та попередження розладів. Вплив різних розладів на психіку. Порушення розвитку психіки. Розробка принципів і методів дослідження в клініці. Психотерапія, проведення та розробка методів. Створення психологічних методів впливу на психіку людини в лікувальних і профілактичних цілях на всіх етапах лікувально-діагностичного процесу.

Міждисциплінарні зв'язки:

Навчальна дисципліна «Клінічна психологія» базується на вивченні студентами основ загальної психології, соціології, анатомії та фізіології людини, нейрофізіології, деонтології в медицині, психології спілкування та інтегрується з цими дисциплінами, а також закладає основи вивчення студентами в майбутньому дисциплін –медичної психології, психіатрії, наркології, внутрішніх хвороб, педіатрії та інших клінічних дисциплін.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Клінічна психологія» є ознайомлення студентів з основами клінічної психології в умовах функціонування сучасного суспільства; ознайомлення з загальними поняттями та закономірностями психічної діяльності соматично хворої людини, формування навичок комунікації лікарів з пацієнтами та взаємодія між лікарями у медичному середовищі, формування навичок та вмінь надання допомоги пацієнтам з різними медичними проблемами та надання психологічної допомоги в надзвичайних кризових ситуаціях, що є важливим елементом професійної підготовки та майбутньої діяльності лікаря.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Клінічна психологія» є:

- Вивчення психічних реакцій пацієнта із соматичним захворюванням;
- Вивчення ролі психіки у виникненні, перебігу та попередженні психічних порушень
- Вивчення впливу соматичних захворювань на психіку;
- Вивчення аномальних психічних феноменів
- Вивчення методів психологічного дослідження в клініці;

В результаті вивчення дисципліни «Клінічна психологія» студент **повинен знати**:

- Особливості функціонування психіки людини у різних вікових категоріях
- Методи експериментально-психологічного комплексного обстеження, особливості їх застосування
- Типи реакцій та поведінки стосовно захворювання, типи відношення до хвороби у пацієнтів з соматичними захворюванням
- Особливості лікувально-діагностичного процесу
- Психологічні риси особистості медичного працівника
- Правила комунікації лікарів взаємодія у медичному середовищі,
- Особливості допомоги пацієнтам з різними медичними проблемами та надання психологічної допомоги в надзвичайних кризових ситуаціях
- Основні принципи профілактики психічних порушень

В результаті вивчення дисципліни «Клінічна психологія» студент **повинен вміти**:

- Проводити експериментально-психологічне обстеження
- Встановлювати типи реакції на хворобу у людини
- Визначати психологічні особливості та психічні порушення в зв'язку з захворюванням та його перебігом, формувати адаптивні стратегії поведінки
- Надавати психологічну допомогу в кризових станах
- Володіти навичками ефективної комунікації з пацієнтам, їх родичами, а також в медичному середовищі
- Ефективно попереджувати та вирішувати конфлікти у медичному середовищі

1.3. **Компетентності та результати навчання**, формуванню яких сприяє дисципліна «Клінічна психологія».

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти України для другого (магістерського) рівня вищої освіти дисципліна «Клінічна психологія» забезпечує набуття студентами наступних **компетентностей**:

- ***інтегральна***

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

- ***загальні:***

- ЗК 1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 3.** Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
- ЗК 4.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 6.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 7.** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 8.** Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 9.** Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 10.** Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 11. Здатність працювати в команді.

ЗК 12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- спеціальні (фахові, предметні):

ФК 1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ФК 2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.

ФК 3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.

ФК 11. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.

ФК 13. Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).

ФК 14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.

ФК 15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

ФК 17. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.

ФК 18. Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентності	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність					
Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.					
Загальні компетентності					
1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Знати способи аналізу, синтез у та подальшого сучасного навчання	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти придбати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
2	Знання та розуміння предметної	Мати глибокі знання із структури	Вміти здійснювати професійну	Здатність ефективно формувати	Нести відповідальність за професійний

	області розуміння професійної діяльності	та професійної діяльності.	діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань.	комунікаційну стратегію у професійній діяльності	розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
3	Здатність застосовувати знання в практичній діяльності	Мати спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання.	Вміти розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності.	Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців та нефахівців.	Відповідати за прийняття рішень у складних умовах
4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	Мати досконалі знання державної мови	Вміти застосовувати знання державної мови, як усно так і письмово	Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні та при підготовці документів державну мову.	Нести відповідальність за вільне володіння державною мовою, за розвиток професійних знань.
6	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій	Мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь.
7	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Здатність проводити пошук джерел з допомогою інформаційних технологій	Вміти використовувати інформаційні технології та володіти навиками пошуку у наукометричних базах	Використовувати інформаційні технології у професійній діяльності	Нести відповідальність за інформацію з науково доказових джерел, достовірність інформації.
8	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Знати види та способи адаптації, принципи дії в новій ситуації	Вміти застосувати засоби саморегуляції, вміти	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення результату.	Нести відповідальність своєчасне використання методів

			приспосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності.		саморегуляції.
9.	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	Здатність наполегливо виконувати професійні завдання та обов'язки	Володіти професійними якостями та методами комунікації для виконання поставлених завдань та обов'язків	Використовувати ефективні методи комунікації та менеджменту для вчасного та якісного виконання поставлених завдань та обов'язків	Нести відповідальність за наполегливість, вчасність та якість виконання поставлених завдань та обов'язків
10	Здатність бути критичним та самокритичним	Розуміти поняття критичного мислення	Вміти визначати межі своїх професійних можливостей, аналізувати лікарські помилки	Використовувати ефективні стратегії розвитку клінічного мислення, методи аналізу помилок	Брати відповідальність за результати виконаної роботи, визнавати та виправляти допущені помилки
11	Здатність працювати в команді.	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки.	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії ефективного спілкування та міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
12	Прагнення до збереження навколишнього середовища.	Знати про фактори ризику забруднення довкілля, способи екологічного використання медичних матеріалів, правила утилізації використаних матеріалів	Вміти визначати фактори ризику забруднення довкілля, способи екологічного використання медичних матеріалів, дотримуватися правил утилізації використаних матеріалів	Використовувати рекомендації та алгоритми щодо екологічно безпечного використання медичних засобів	Нести відповідальність за збереження довкілля
13	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	Знати соціальні та громадянські права та	Формувати громадянську позицію, вміти діяти	Здатність доносити свою громадянську позицію,	Нести відповідальність за свої соціальні дії, діяти згідно

		обов'язки	відповідно до неї	відстоювати свої переконання	законів, які регламентують рівні можливості для громадян суспільства
14	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	Знати свої соціальні та громадянські права та обов'язки	Формувати свою громадянську свідомість, діяти згідно принципів	Здатність доносити свою громадянську та соціальну позицію	Нести відповідальність за соціальну та громадянську діяльність
15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного	Знати основи етики та деонтології, володіти знаннями про історію та закономірності розвитку предметної області, знати основи здорового способу життя	Вміти застосовувати етичні та деонтологічні норми і принципи у професійній діяльності, застосовувати і професійні принципи здорового способу життя	Здатність проводити професійну діяльність на основі принципів етики та деонтології, проводити інформаційну на навчальну діяльність щодо пропагування здорового способу життя	Нести відповідальність щодо виконання етичних та деонтологічних норм і принципів у професійній діяльності, за підтримання власного фізичного та психічного здоров'я.

	відпочинку та ведення здорового способу життя.				
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
1	Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.	Мати спеціалізовані знання про психічний стан людини, знати методики та стандартні методи обстеження психічної сфери людини, її особистості, типи відношення до хвороби	Вміти застосовувати психометричні і методики та опитувальники, проводити комплексне експериментально-психологічне обстеження. На основі результатів формувати уявлення про відношення пацієнта до хвороби та оцінювати ризики щодо досягнення ефективного комплаєнсу в лікуванні пацієнта.	Ефективно формувати стратегію спілкування в процесі діагностики та лікування. Надавати психологічну підтримку та допомогу пацієнтові, ефективно комунікувати з оточенням пацієнта	Нести відповідальність за якісне проведення клініко – психологічне обстеження пацієнта, за своєчасне оцінювання психологічного стану, попередження суїцидальних тенденцій, розпізнавання залежності, надання якісної психологічної допомоги важкокурабельним пацієнтам.
2	Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.	Знання щодо інтерпретації опитувальників в та методик, що застосовуються для психологічної діагностики	Вміння інтерпретувати результати методів щодо діагностики типів особистості, типів відношення до хвороби, реакцій на хворобу.	Встановлювати на основі результатів опитувальників в тип відношення до хвороби, тип особистості (акцентуацію), тип реагування на хворобу	Нести відповідальність за якісне проведення дослідження та коректну інтерпретацію результатів та виведення висновків на їх основі
3	Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.	Виділяти та ідентифікувати психологічні риси пацієнта та психологічні реакції пацієнта на хворобу.	Вміти застосовувати методики для оцінки психологічного стану пацієнта, ідентифікувати труднощі в комунікації	Визначати основні труднощі у комплаєнсу з пацієнтом на основі психологічних рис та реакцій на хворобу у пацієнта	Нести відповідальність за якісну оцінку психологічного стану пацієнта та можливість подальшого комплаєнсу

			з пацієнтом та його родичами		
11	Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.	Визначати стани, пов'язані з впливом надзвичайної ситуації, які потребують надання першої психологічної допомоги	Визначати алгоритм дій та стратегії спілкування при наданні допомоги у станах, пов'язаних з впливом надзвичайної ситуації	Вміти застосовувати знання, що визначають комунікативні стратегії при спілкуванні з людиною, яка опинилася в умовах надзвичайної ситуації та зазнала негативного впливу на психічний стан	Дотримуватися етичних та юридичних норм при спілкуванні та діагностуванні стану, який потребує невідкладної психологічної допомоги пацієнта
13	Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).	Володіти знаннями про негативні фактори навколишнього середовища (в рамках біопсихосоціальної моделі психічних розладів) та їх вплив на стан психічного та соматичного здоров'я людини	Вміти визначати фактори навколишнього середовища, які мають безпосередній та опосередкований вплив на стан психічного та соматичного здоров'я людини та формують фактори ризику виникнення психічних та соматичних захворювань	Здатність до оцінки факторів впливу навколишнього середовища, зокрема психологічних факторів (булінг, домашнє насилля тощо) на психічний стан людини, оцінка можливості мінімізації цих факторів	Нести відповідальність за виявлення негативних факторів впливу навколишнього середовища на психічний та соматичний стан людини та зменшення впливу цих факторів
14	Спроможність ведення нормативної медичної документації.	Знання про способи ведення медичної документації в паперовому та електронному вигляді	Вміти заповнювати правильно вести медичну документацію	Здатність до правильного та своєчасного заповнення медичної документації згідно вимог	Нести відповідальність за виявлення помилок у медичній документації
15	Здатність до опрацювання державної, соціальної та	Знати про особливості опрацювання різного виду	Вміти опрацювати і різні види інформації в	Здатність до опрацювання та здійснення аналізу різного	Нести відповідальність за якісне опрацювання та

	медичної інформації.	медичної інформації, її аналіз	лікувально-діагностичном у процесі	виду інформації в лікувально-діагностичном у процесі	аналіз різного виду інформації в лікувально-діагностичному процесі
17	Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.	Знання правових основ здійснення професійної діяльності лікаря-стоматолога, юридичної відповідальності.	Вміти самостійно виконувати професійну діяльність, викладати свої погляди, приймати власні рішення, використовувати інформаційні технології, дотримуючись юридичних норм	Здатність до добросовісного та відповідального виконання професійних обов'язків згідно медичних рекомендацій та протоколів, заснованих на науково-доказових дослідженнях	Нести юридичну відповідальність в процесі професійної діяльності
18	Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини	Знання про клінічні симптоми невідкладних станів, які потребують надання екстреної медичної допомоги пацієнту. Володіти знаннями про алгоритми надання невідкладної медичної та психологічної допомоги згідно клінічних протоколів	Визначати чіткий алгоритм дій надання невідкладної медичної та психологічної допомоги на основі клінічних ознак при невідкладних станах у психіатрії та наркології.	Здатність надавати невідкладну допомогу, дотримуючись клінічних рекомендацій та враховуючи індивідуальні особливості пацієнта.	Нести відповідальність за вчасне та якісне надання екстреної медичної допомоги згідно клінічних рекомендацій при невідкладних станах, дотримуючись етичних принципів

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

Результати навчання для дисципліни.

Оволодіти сучасними знаннями щодо:

- Нейрофізіологічних основ функціонування психічної сфери
- Алгоритму проведення комплексного експериментально-психологічного обстеження
- Особливості типів реагування на хворобу та поведінки щодо захворювання

- Класифікація психосоматичних порушень
- Психологічні типи медичних працівників
- Особистісні риси медичних працівників та їх роль в професійній діяльності
- Особливості суїцидальної та самопошкоджуючої поведінки
- Особливості залежної поведінки
- Особливості спілкування в медичному середовищі
- Конфлікти в медичному середовищі
- Методи психотерапії з пацієнтами в стоматологічній клініці
- Кризові психологічні стани в дітей та підлітків

Вміти застосовувати знання в практичних ситуаціях

- Проводити комплексне експериментально-психологічне обстеження
- Інтерпретувати результати психологічних методів дослідження
- Визначати типи реагування та поведінки людини щодо захворювання, здійснювати психологічну корекцію типу відношення до хвороби
- Здійснювати корекцію фобічних та тривожних станів у пацієнтів в стоматології
- Визначати психологічні типи медичних працівників
- Застосовувати ефективні стратегії комунікації з пацієнтами, з колегами в медичному середовищі
- Надавати допомогу при кризових психологічних станах
- Надавати першу психологічну допомогу при порушеннях психічного стану в надзвичайних ситуаціях
- Попереджувати та ефективно вирішувати конфлікти в медичному середовищі

Відповідність визначення стандартом результатів навчання та компетентностей

Результат навчання	Код програмного результату навчання	Код компетентності
Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу (за списком 4)	ПРН - 5	ЗК -1, ЗК -2, ЗК - 3, ЗК - 4, ЗК - 6, ЗК - 7, ЗК - 8, ФК-1, ФК -2, ФК -3, ФК -11
Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу (за списком 4).	ПРН - 13	ЗК -1, ЗК -2, ЗК - 3, ЗК - 6, ЗК -7 ФК -1, ФК - 2, ФК-3, ФК - 11
Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій	ПРН-14	ЗК -1, ЗК -2, ЗК - 3,ЗК - 6, ЗК -7, ЗК - 8, ЗК-9 ФК -1, ФК - 2, ФК -3, ФК - 14, ФК - 15
Оцінювати вплив навколишнього середовища на	ПРН - 15	ЗК -1, ЗК -2, ЗК - 3,ЗК - 6, ЗК -7, ЗК - 8, ЗК-9

стан здоров'я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками.		ФК -1, ФК – 2, ФК -3, ФК – ФК -11, ФК – 13, ФК -17
Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.	ПРН - 16	ЗК -1, ЗК -6, ЗК -7, ЗК – 8, ЗК – 10, ЗК -11, ЗК -12 ФК – 1, ФК -13
Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю	ПРН - 17	ЗК – 2, ЗК -3, ФК - 13
Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень	ПРН -18	ЗК-1, ЗК-2, ЗК - 3 ФК – 3, ФК -15
Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.	ПРН - 19	ЗК – 1, ЗК -2, ЗК -4, ЗК -6, ФК – 14, ФК -15, ФК -17
Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності	ПРН - 20	ЗК-1, ЗК-2, ЗК - 3 ФК -3, ФК -11, ФК – 13, ФК - 18
Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 4) в умовах обмеженого часу (за списками 6, 7)	ПРН - 23	ЗК – 1, ЗК – 3, ФК -11

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 години 2.0 кредити ECTS.

Програма дисципліни «Клінічна психологія» складається з 1 змістовного розділу.

Змістовий розділ 1

«Клінічна психологія»

Тема 1. Фундаментальні поняття клінічної психології

Тема 2. Клінічне опитування пацієнта, принципи, етапи.

Тема 3. Клінічні прояви психічної норми та патології

Тема 4. Внутрішня картина хвороби і особистість хворого

Тема 5. Психодіагностика індивідуальних відмінностей сприйняття та відчуття

Тема 6. Психодіагностика і розвиток індивідуальних відмінностей пам'яті, мислення та уяви, та емоційно-вольових якостей особистості.

Тема 7. Психодіагностика індивідуально-типологічних властивостей особистості..

Тема 8. Свідомість, самосвідомість, їх рівні, стани свідомості у хворого.

Тема 9. Порушення психіки при соматичних захворюваннях.

Тема 10. Психологічні особливості та порушення психіки у осіб з больовим синдромом.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин			
	усього	л	практ.	сам.р.
Змістовий розділ 1. Клінічна психологія				
Фундаментальні поняття клінічної психології	6		2	4
Клінічне опитування пацієнта, принципи, етапи.	6		2	4
Клінічні прояви психічної норми та патології	6		2	4
Внутрішня картина хвороби і особистість хворого	6		2	4
Психодіагностика індивідуальних відмінностей сприйняття та відчуття	6		2	4
Психодіагностика і розвиток індивідуальних відмінностей пам'яті, мислення та уяви, та емоційно-вольових якостей особистості.	6		2	4
Психодіагностика індивідуально-типологічних властивостей особистості.	6		2	4
Свідомість, самосвідомість, їх рівні, стани свідомості у хворого.	6		2	4
Порушення психіки при соматичних захворюваннях.	6		2	4
Психологічні особливості та порушення психіки у осіб з больовим синдромом.	6		2	4
Усього	60		20	40

4. Теми лекцій

Згідно наказу 1009-з від 16.03.23р. навчальним планом лекції не передбачені

5. Теми практичних занять

№	Тема практичного заняття	к-сть год.
1.	Фундаментальні поняття клінічної психології. Питання міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, доказової реабілітації, забезпечення прав людини в психіатрії.	2
2.	Клінічне опитування пацієнта, принципи, етапи. Експериментально-психологічні методи досліджень.	2
3.	Клінічні прояви психічної норми та патології. Психологічні реакції, стани. Поняття психічного розладу.	2
4.	Внутрішня картина хвороби і особистість хворого. Особливості поведінкових реакцій у відповідь на хворобу	2
5.	Психодіагностика індивідуальних відмінностей сприйняття та відчуття	2

6.	Психодіагностика і розвиток індивідуальних відмінностей пам'яті, мислення та уяви, та емоційно-вольових якостей особистості.	2
7.	Психодіагностика індивідуально-типологічних властивостей особистості.	2
8.	Свідомість, самосвідомість, їх рівні, стани свідомості у хворого.	2
9.	Порушення психіки при соматичних захворюваннях.	2
10.	Психологічні особливості та порушення психіки у осіб з больовим синдромом.	2
	ВСЬОГО	20

6. Самостійна робота

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
1.	Фундаментальні поняття клінічної психології.	4
2.	Клінічне опитування пацієнта, принципи, етапи.	4
3.	Клінічні прояви психічної норми та патології	4
4.	Порушення сприйняття та мислення, емоцій, волі, потягів.	4
5.	Порушення пам'яті, інтелекту, свідомості, ознаки дефіцитарності психічних функцій	4
6.	Особистість, розлади особистості. Поняття послуги раннього втручання	4
7.	Психологічні особливості та порушення психіки в осіб з больовим синдромом, розладами харчової поведінки, психовегетативним синдромом, розладами сну .	4
8.	Психологічні особливості хірургічного, терапевтичного, травматологічного пацієнта.	4
9.	Вікова клінічна психологія. Клінічні обстеження в дитячому віці	4
10.	Психогігієна. Психопрофілактика. Види психопрофілактики. Психопрофілактика психічних захворювань	4
	Разом СРС	40

7. Індивідуальні завдання .

Не передбачені навчальним планом.

8. Методи навчання

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

- за домінуючими засобами навчання: вербальні, наочні;
- в залежності від основних дидактичних завдань: отримання нових знань, формування вмінь та навичок, перевірки й оцінки знань, а також
  - усне обговорення питань теми із залученням більшої частини студентів групи;
  - бліц-опитування;
  - дискусії з проблемних ситуацій;
  - реферативні виступи;
  - тестування в письмовій формі;

- виконання письмових завдань тощо.

Результат самостійної позааудиторної роботи студента відтворюється у формі представлення стендових доповідей або захисту реферативних робіт.

9. Методи контролю

Методи і форми контролю та оцінювання успішності студентів з дисципліни здійснюється за допомогою стандартизованих методів контролю: тестування, структуровані письмові роботи, робота з медичною документацією, контроль практичних навичок. Методи контролю містять – поточний контроль на практичному занятті (за допомогою 10-ти тестових завдань), за правильну відповідь на 9-10 тестів студент отримує оцінку «відмінно», 8-7 тестів – «добре», 6-5 тестів – «задовільно», 4 -0 тестів – «незадовільно».

Оцінка теоретичних знань здійснюється шляхом усної чи письмової відповіді. Самостійну роботу студент виконує після завершення аудиторної частини заняття. Підсумковим контролем засвоєння дисципліни є залік.

10. ВИДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль

Завданням поточного контролю є перевірка рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи: засвоєння відповідного навчального матеріалу, набуття знань та сформованості навичок вирішення конкретних питань та ситуацій, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислювати сутність змісту матеріалу заняття, сформованості вмінь виконувати необхідні практичні навички і маніпуляції, публічно чи письмово обґрунтовувати власну точку зору, уміння працювати в команді, здатність нести відповідальність за надані рекомендації та прийняті рішення тощо. Поточний контроль здійснюється на основі комплексного оцінювання діяльності студента та набутих ним компетентностей (знання, уміння, навички тощо), що включає контроль вхідного рівня знань, якість виконання практичної роботи, рівень теоретичної підготовки та результати вихідного контролю рівня знань. Форми проведення поточного контролю визначаються кафедрою і відображаються у навчальній програмі відповідної дисципліни.

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять за 4-бальною шкалою, при цьому враховуються всі види робіт, передбачені програмою. Студент отримує традиційну оцінку з кожної теми, яка конвертується у бали. Видами поточного контролю є: тестові завдання, типові ситуаційні задачі, структуровані письмові відповіді, оцінка практичних навичок.

Методи контролю(до методів контролю)

Теоретичних знань:

- тестування письмове та комп'ютерне (MISA),
- індивідуальне опитування, співбесіда,
- структуровані за змістом письмові роботи.

Практичних навичок та умінь:

- контроль виконання стандартизованих за методикою проведення практичних навичок, передбачених планом практичної підготовки студента з дисципліни;
- аналіз лабораторних та інструментальних досліджень;
- надання допомоги при невідкладних станах.

11. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік, який виставляється за результатами поточного контролю на підставі результатів поточного навчання відповідно програми з дисципліни і не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку. На останньому тематичному навчальному занятті після закінчення обговорення теми заняття викладач навчальної групи оголошує суму балів студента за результатами поточного контролю і за виконання самостійних робіт. Результат заліку відображається як «зараховано» або «не зараховано». Для зарахування студент має отримати за поточну навчальну діяльність 120 балів.

Критерії оцінювання

Оцінка 5 («відмінно») – студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі та всебічні знання теми, аналізує наукові джерела, критично мислить, вміє імплементувати теоретичні знання у практичну діяльність.

Оцінка 4 («добре») – студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає вивчений матеріал, добре володіє практичними навичками, проте може допускатися певних неточностей та похибок.

Оцінка 3 («задовільно») – студент базово опанував навчальний матеріал, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, проте, допускається значних помилок у теоретичних знаннях та виконанні практичних навичок.

Оцінка 2 («незадовільно») – студент не опанував теоретичний матеріал, не вміє виконувати практичних навичок, не орієнтується в навчальній літературі.

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для отримання заліку становить 120 балів, максимальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для отримання заліку становить 200 балів.

12. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти:

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для отримання заліку становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для отримання заліку становить 120 балів.

Під час оцінювання враховуються бали, які студент отримав під час проведення навчальних занять за 4-бальною шкалою, при цьому враховуються всі види робіт, передбачені програмою. Студент отримує традиційну оцінку з кожної теми, яка конвертується у бали. Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за традиційною шкалою під час вивчення дисципліни впродовж семестру шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 200}{5}$$

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.45	178	3.92	157	3.37	135
4.97	199	4.42	177	3.89	156	3.35	134
4.95	198	4.4	176	3.87	155	3.32	133
4.92	197	4.37	175	3.84	154	3.3	132
4.9	196	4.35	174	3.82	153	3.27	131
4.87	195	4.32	173	3.79	152	3.25	130
4.85	194	4.3	172	3.77	151	3.22	129

4.82	193	4.27	171	3.74	150	3.2	128
4.8	192	4.24	170	3.72	149	3.17	127
4.77	191	4.22	169	3.7	148	3.15	126
4.75	190	4.19	168	3.67	147	3.12	125
4.72	189	4.17	167	3.65	146	3.1	124
4.7	188	4.14	166	3.62	145	3.07	123
4.67	187	4.12	165	3.57	143	3.02	121
4.65	186	4.09	164	3.55	142	3	120
4.62	185	4.07	163	3.52	141	Менше 3	Недостатньо
4.6	184	4.04	162	3.5	140		
4.57	183	4.02	161	3.47	139		
4.52	181	3.99	160	3.45	138		
4.5	180	3.97	159	3.42	137		
4.47	179	3.94	158	3.4	136		

Самостійна робота студентів оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється при підсумковому контролі.

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну (національну) шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок „А”, „В”, „С”, „D”, „Е” проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни. Студенти, які одержали оцінки FX, F («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються. Студенти з оцінкою FX після перескладання автоматично отримують бал „Е”. Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні. Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою)

13. Методичне забезпечення

1. Плани практичних занять та конкретні цілі
2. Конспект лекцій
2. Завдання для самостійної роботи студентів
3. Питання та завдання для поточного контролю знань і вмінь студентів
4. Перелік практичних навичок, що підлягають обов'язковій перевірці

14. Рекомендована література

Основна (базова)

1. Губенко І.Я., Карнацька О.С., Шевченко О.Т. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування. – К.: Медицина, 2021. – 312 с.
2. Закалик Г.М., Войцеховська О.В., Шувар Н. М. Основи клінічної психології. – Львів: Львівська політехніка, 2020. – 432 с. Засекіна Л.В., Пастрик Т.В. Основи психології та міжособове спілкування. – Медицина, 2018. – 216 с.
3. Кацавець Р.С. Психологія особистості. Навчальний посібник. – Київ : Алерта. 2021. 134 с.
4. Комунікативні навички лікаря: підручник / Колектив авторів, за заг. ред. О.С. Чабана; наукова редакція й украдання О.О. Хаустова, І.А. Коваль; Національний медичний університет імені О.О. Богомольця – Київ: Медпринт, 2021. – 400 с.
5. Максименко С. Д. Медична психологія / [Максименко С.Д., Цехмістер Я.В., Коваль І. А., Максименко К. С.]; за заг. ред. С. Д. Максименка К., 2014. - 520 с.
6. Мартинюк А.І. Патопсихологія. Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. – 208 с.
7. Медична психологія: в 2-х томах. Т. 1. Загальна медична психологія / [Г.Я. Пилягіна, О.О. Хаустова, О.С. Чабан та ін.]; за ред. Г.Я. Пилягіної. – Вінниця: Нова Книга, 2020. – 288 с.
8. Медична психологія: в 2-х томах. Т. 1. Спеціальна медична психологія / [Г.Я. Пилягіна, О.О. Хаустова, О.С. Чабан та ін.]; за ред. Г.Я. Пилягіної. – Вінниця: Нова Книга, 2020. – 496 с.
9. Москалець М. Психологія особистості. Підручник. – Ліра – К., 2020. – 364 с.
- Никоненко Ю.П. Клінічна психологія: навчальний посібник . - Київ : ЦУЛ, 2019. - 369 с.
10. Основи загальної та медичної психології у вищій школі / Навч. посіб. / за ред. Р.І. Білобровки – 2018. - 286 с.

Допоміжна

1. Волошенко М.О., Азаркіна О.В. Психологія професійного спілкування. Навчальний посібник. – Олді-Плюс, 2021 – 246 с.
2. Зарицька В.В. Психологія конфлікту. Навчальний посібник. – Видавництво Гельветика, 2019. - 320 с.
3. Максименко С. Д. Загальна психологія . Навчальний посібник. - К.: ВД «Сварог», 2020. - 272 с.
4. Табачников О.Ю., Абдяхімова Ц.Б., Копчак О.О. Клінічна (медична) психологія. Підручник. – Книга Плюс, 2018. – 264 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://prometheus.org.ua>
2. <https://mh4u.in.ua>
3. <https://psylib.kiev.ua>
4. <https://ipz.org.ua>
5. <https://oxfordhandbooks.com>
6. <https://efpa.eu>